

אם ה' לא יבנה בית שׁוֹא עֲמְלוֹ בּוֹנֵי בּוֹ (תהילים קכז)

1. נצח ישראל הקדמה

1. במה שכל סבה ראוי שתמצא עם המסובב, ואם לא כן לא היה סבה באמת.
2. ואם אתה רואה סבה והוא אינו נמצא עם המסובב, אינה סבה באמת.
3. המשל, כאשר אתה רואה שהבונה, הוא הנגר, והוא סבה אל הבית, והוא מת והבית נשאר, או אם אתה רואה האב, שהוא סבה אל הבן, והאב מת והבן נשאר, אין עליך לומר שהבנאי הוא סבה גמורה לבית, או האב סבה גמורה אל הבן, אל תאמר כך, שהסבה הוא שצריך שיהיה נשאר עם המסובב, שאם הוא סבה אליו להיות נמצא - גם הוא צריך לקיומו.
4. וכאשר נשאר הבית עומד אחר שמת הבנאי, זהו בשביל שלא היה הבנאי סבה לעמידת הבית ולקיום שלו.
5. כי לא היה הבנאי סבה רק אל התקרבות העצים זה לזה, ולהניח זה על זה, וכאשר אין הסבה - לא ימצא התקרבות העצים.
6. אבל קיום הבית הוא לעצמו, כי הארץ הוא נושא אליו.
7. אם כן חסוב לעמידת הבית הוא הארץ.
8. ובדאי זאת הסבה היא נשאר עם המסובב, ולא יתכן הסרת הסבה הזאת וישאר המסובב.
9. וכן אין האב סבה אל הבן, אבל האב סבה אל זריעת הזרע, וזאת הסבה נשארת, כי אם אין האב אין כאן זריעת זרע.
10. אבל הסבה המקיים הבן הוא הטבע שנתן השם יתברך אליו.
11. כי איד יתכן שיתן הסבה יותר ממה שנמצא בעצמו בו, ואם היה האב סבה לקיום הבן - אם כן תמצא שהאב יתן לבן יותר ממה שיש בו, כי יתן קיום לבן אף אחר שמת האב בעצמו, ולבנו יש לו חיות אחר מיתת האב, ודבר זה אי אפשר שיתן דבר מה שלא נמצא בו.
12. אבל סבת קיומו מסבה אחרת, הוא השם יתברך, אשר הוא סבת הכל, ואין סבה זולתו:

א. מהר"ל דרוש לשבת הגדול

... האדם נברא אחרון בשביל שהאדם הזה משלים מעשה בראשית, והאדם מקשר העולם עד שהוא אחד לגמרי, כי העליונים בפני עצמם והתחתונים בפני עצמם והאדם הוא שנברא מן העליונים ומן התחתונים, הרי האדם מחבר העליונים ותחתונים עד שהעליונים ותחתונים נעשו לאחד ואין עוד עליונים בפני עצמם ותחתונים בפני עצמם, ומפני כך נברא האדם אחרון, כי הדבר שהוא מחבר הכל ראוי שיהיה אחרון, כמו מי שהוא עושה חלק אחד ואחר כך עושה עוד חלק אחד ואחר כך מחברם עד שהכל נעשה אחד, ואם היה האדם נברא ראשון הרי לא הוא זה בריאתו שהיה נברא לחבר ולקשר הכל.

ב. אוה"ק בתקפה

הכח היותר חדש שיתגלה בעולם, לחדש את החיים בגאולה שלמה הוא הערך הגדול שיש לרצון האדם בהויה כולה, כשהוא משתלם בשלמותו הגמורה. ולזה אנחנו עורגים, כל מעשינו לשם כך מכוונים הם, לגלות את האלהות שברצון האדם... זה האידיאל איננו נפסק מישראל, זאת היא עליית השכינה התדירית, שבכל יום אנו מכוונים לה בעבודתנו, עליית רצון האדם, עד כדי תפיסת מקומו הנועד לו ברצון ההויה, ואז רצון ההויה כולה, אור הרצון של הופעת גילוי האלהות המוחלטה מתגלה עליו.

2. רש"י על במדבר פרק ז פסוק פט

מבין שני הכרובים - הקול יוצא מן השמים לבין שני הכרובים ומשם יצא לאהל מועד:
מדבר - כמו מתדבר כבודו של מעלה לומר כן מדבר בינו לבין עצמו ומשה שומע מאליו:

3. ספר הכוזרי - מאמר רביעי אות א - לא

... ויש שהיו קוראים ליחס שבין בני ישראל ובין האלוה ולקשר אשר ביניהם - ה' שעל דרך זו נאמר הלא משנאק ה' אשנא ואיבי ה' והכונה לאויבי עם ה' ...

3א. קול יהודה על כוזרי

ר"ל שיש קורים בשם ה' השייכות והצטרפות והקשר הנמצא בין ישראל ואביהם שבשמים.

3ב. ספר נפש החיים - שער ג - פרק ב

אדון כל יתי"ש הוא מלא את כל העולמות והנבראיי ואינם חוצצים חלילה נגדו יתבי כלל באמת. ואין עוד מלבדו יתי"ש ממש שום דבר כלל בכל העולמות. מהעליון שבעליונים עד התהום התחתון שבתהומות הארץ. עד שתוכל לומר שאין כאן שום נברא ועולם כלל רק

הכל מלא עצמות אחדותו הפשוט יתי"ש

3ג. ספר נפש החיים - שער ג - פרק ג

"אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו" (שם) והוא ממש כמשמעו, שאין עוד מלבדו יתברך כלל, בשום בחינה ונקדה פרטית שבכל העולמות, עליונים ותחתונים והבריות כלם, רק עצמות אחדותו הפשוט יתברך שמו לבד:

וזה גם כן בכלל מאמרם ז"ל שהוא יתברך מקומו של עולם ואין העולם מקומו, הינו, שאף כל המקומות שמורגשים לחוש במציאות, אין המקומות עצמים, אלא הוא יתברך שמו, הוא המקום של כל המקומות, שמצדו יתברך נחשבים כלם כאלו אינם במציאות כלל, גם עתה כקדם הבריאה:

4. רש"י סנהדרין דף סה/ב

אי בעו צדיקי - להיות נקיים מכל עון:

הוּו ברו עלמא שנאמר כי אם עונותיכם היו מבדילים - הא אם לא היו בהם עונות אין כאן הבדלה:

5. מדרש רבה שיר השירים פרשה ה פסקה ג

כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע רבי ינאי אמר תאומתי כביכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני.

א5. ספר דעת תבונות - קנז - קסה

והנה הקב"ה מחלק מעצם הנהגתו לכנסת ישראל, להזיותה שותפת עמו בהשלמת הבריאה, שיהיה הוא ית' מתקן מצד אחד, והיא מצד אחר, ומיניה ומינה יסתיים התיקון השלם. ובבחינה זאת אמרו ז"ל במדרש (שהשי"ר ה, ב; וילק"ש שם), "יונתי תמתי" - תאומתי". ומצינו בכתוב ענין התחבר ההשפעה והקבלה להשלמת הנמצאות, שאמר (ישעיהו מת, יג), "ואף ידי יסדה ארץ, וימיני טפחה שמים, קורא אני אליהם יעמדו יחד", שהשמים משפיעים והארץ מקבלת, ואף על פי כן שניהם שקולים זה כזה, מצד השתלם המציאות מבין שניהם. על כן אמרו במדרש הני"ל (ילק"ש שם), "ואף על פי כן לא אני גדול ממנה, ולא היא גדולה ממני". ואמנם יחס עניני ההשפעה לימין, לפי שהיא השולטת, והצורך והקבלה לשמאל, שהיא השפלה מן הימין:

6. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף טז/ב

אמר רבי אבהו הכי קאמר אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל אני מושל באדם מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזרה ומבטלה.

א6. ילקוט שמעוני ישעיהו - פרק מג - המשך רמז תנב

כה אמר ה' בוראך יעקב, ר' פנחס בשי"ר ראובן אמר, אמר הקב"ה לעולמו עולמי עולמי מי בראך, אומר לך מי בראך אומר לך מי יצרך, יעקב בראך ישראל יצרך דכתיב בוראך יעקב ויצרך ישראל.

ב6. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף עה/ב

ואמר רבה א"ר יוחנן עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו

ג6. מדרש תהילים מזמור קלט

ורוח אלהים מרחפת על פני המים. זה רוחו של אדם הראשון.

7. אורות הקודש / חלק ב / עמוד תקלז

ההתפתחות, ההולכת במסלול של התעלות, היא נותנת את היסוד האופטימי בעולם, כי איך אפשר להתיאש בשעה שרואים שהכל מתפתח ומתעלה. וכשחודרים בתוכיותו של יסוד ההתפתחות המתעלה, אנו מוצאים בו את הענין האלהי מואר בבהירות מוחלטת, שדוקא אין סוף בפועל מחולל הוא להוציא אל הפועל מה שהוא אין סוף בכח.

א7. רמב"ן על בראשית פרק א פסוק א

עוד יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחד כאילו תחשוב על דרך משל כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות כגון בראש יתברא אלהים וכל התורה כן ...

8. אורות עמוד קסט

ודאי שהתארה הרוחנית של סגולת הרוחניות ההוייתית של עצמיות המציאות קשורה היא הרבה עם הידיעה בעצמה. כל מה שהאדם יודע יותר את ערכו, ככה ערכו באמת גדול הוא, וכל מה שיכיר יותר בשפעת החיים, ששדרות ההויה השונות מקבלות עיי ההויה המרכזית שלו, ככה תגדל עצמותה של השפעה זו. מובן הדבר שידיעה כזאת אי אפשר לה שתהיה רק ידיעה גרידא. מהות החיים, הרצון, וההתמשכות הנשמטית, צריכים להתקשר בקישור אורגני בידיעה זו. וקישור זה צריך שיתחזה עי"פ סגולה היסתורית ארוכה, וזה הוא גי"כ אחד מהדרכים שכנסת ישראל היא מצוינת בהם. ההתבגרות הנשמטית עד כדי ההפעלה על ההויה יצאה אל הפועל בישראל ביחוד. המוסר הישראלי הוא לא רק מוסר אינדווידואלי, ולא גם רק משפחתי ולאומי, ולא גם רק אנושי כללי, אע"פ שהכל כלול בו, אבל בעקרו הוא אלהי, תורת ד' בורא עולם, תורה שהיא המשכה של היצירה, לא פחות מזה. גדולת הכרה זו היא מורשת ישראל מעולם, והיא גאותם ועזם עדי עד.